

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК LI. Ч. I. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 2. січня 1943

No. 1. Jersey City, N. J., Saturday, January 2, 1943.

VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Ген. Жіро Арештує Нових Заговорників

З Аліантської Головної Кватери в Північній Африці подають, що ген. Анрі Жіро, наступник вбитого адмірала Дарляна, зарядив арешт 12 осіб, щодо яких, як каже, має певні відомості, що вони є в заговорі, щоби вбити високих французьких урядовців, включно з ним самим і Робертом Д. Морфі, американським послом. Між арештованими є такі поліцейні урядовці, що знали про заговор на Дарляна. Замітне те, що між арештованими є деякі прихильники Аліантів, а другі „Осі“.

ХОЧЕ СИЛЬНОЇ ПОЛЬЩІ

ОНА подає, що в лондонській газеті „Таймс“ помістив статтю князь Едвард Рачиньскі, польський міністер справ закордонних, в якій каже, що Польща по війні повинна стати сильною державою і дістати більше земель ніж мала.

РОСІЙСЬКА ПРЕСА ПРО ГЕРОЙСТВО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

ОНА передає, що советські газети і советське радіо „гратують українцям“ за їхню поставу супроти нацистських наїздників. Говориться там про героїські подвиги українського народу в боротьбі за свою землю і волю. Кажеться, що німці всьо винищили в Україні крім хотіння українського народу здобути волю. І тому всі певні, що німців жде в Україні та сама доля, якої вони дізнали в 1918 році.

ХОТІЛИВ ЗІБРАТИ ФОНДИ НА „ІСТОРІЮ УКРАЇНИ“

Якийсь „М. Орденівець“ закликає в большевицьких У. Ш. Вістях до творення „комітетів видання Історії України“, щоби таким способом зібрати гроші на видання перекладу написаної в Советах історії України. Пише: „Знаємо, що в центрі пороблено заходи щодо зроблення перекладу. Але — що буде, як переклад буде зроблений? Чи тоді аж починати збірку фондів на видання? Це буде запізно!“.

ЗАБОРОНА ВЖИВАТИ НАЗВИ „ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА“

Нацистська влада в Чехії зарядила, що як маєтсья сказати чи написати щось, що є звязане історично з Чехословащиною, то треба вживати для цього в мові чи письмі назви „попередня держава“, а не „Чехословацка“. Таке подає ОНА з Вашингтону.

З „СХІДНОЇ ПОЛЬЩІ“ ЧЕРЕЗ СИБІР ДО АФРИКИ

Коло 8 тисяч поляків, що їх вивезла свого часу советська влада з західно-українських і білоруських земель на Сибір, опинились тепер наслідком польсько-советської згоди в Африці, куди переїхали через Близький Схід. Польська Агенція Телеграфічна пише, що ті, що прибули до Африки, виглядали страшно нужденно, але тепер уже почувають себе краще завдяки англійцям, що відносяться до них незвичайно приязно. Розміщено тих поляків в Танганізі й Уганді. Польська Агенція каже, що вони походять з „Східної Польщі“. Та правдоподібно це головне-ті поляки, що їх вживала польська влада для колонізації не-польських земель, себто т. зв. „осадники“, яких було найбільше в Галичині й на Волині.

ЩО ЗРОБИЛИ НІМЦІ З ЛИТОВЦЯМИ?

Як Совети заняли Литву, то згідно з німецько-советською угодою перенеслось з Литви до Німеччини до 50,000 литовських „німців“, між якими одначе було 33,000 чистокровних литовців, що не хотіли оставати під советською владою. Значить, що було тільки 17,000 німців. Та як німці забрали Литву від Советів, то тепер нацистська влада наказує вертати назад на Литву 17,000 німцям, що вернули ніби до своєї „батьківщини“, а в Німеччині оставляє 33,000 справжніх литовців, яких тепер насильно німчиться, бо це ніби — німецька кров.

ЧОГО ПОІХАВ СІКОРСКИ ДО МЕКСИКА?

У своїх розмовах з Мануелем Камачо, президентом Мексика, ген. Сікорскі, премієр польського уряду на вигнання, обговорив справу приміщення в Мексико поляків, що були виселені советською владою на Сибір, звідки відістались до Перзії по угоді ген. Сікорського з Сталіном. Мексико згодиться забрати 20 тисяч поляків, але через транспортні труднощі переїде наразі з Перзії до Мексика тільки п'ять тисяч поляків.

ІНЦІЯТОРИ „СТАХАНІВСЬКОГО РУХУ“

Рух цей повстав в Україні під Советами. Започаткували його такі: Алексій Стаханів, Петро Кривоніс, Алексій Семиволос, Марія Демченко, Паша Ангелина.

Помер Гендерсон, що Довго Вірив у Можливість Замирення з Гітлером

Сер Невіл Гендерсон, останній британський амбасадор до Німеччини перед вибухом цієї війни, помер у Лондоні в 60. році життя. Відомий з того, що старався не допустити до вибуху війни Англії з Гітлером теж і тому, що Англія була до такої війни не підготована. Він спочатку щиро добачував в нацизмі „великий соціальний експеримент“. Думав теж, що Гітлер задовольниться об'єднанням Німеччини з Австрією, Судетами і Данцігом. Свої розчарування щодо того всього описав потім у книжці „Невдача одної місії“

НАГАДАЛИ ТАКЕ, НА ЩО ТРЕБА ЗАВЖДИ ПАМ'ЯТАТИ

„Новий Шлях“ доказуючи, що комунізм і підступ це „рідні брати“, подає для зрозуміння большевицьких метод воювання з противником поради, які дораджує В. Ленін у своїй праці „Про релігію“. Отже Ленін дораджує комуністам в такій боротьбі застосовувати все, що можливе — „викрути, підступ, нелегальні методи, готовість мовчати і закрити те, що є правдою“. І пише виразно, що „це лежить в інтересі класової боротьби, щоби ми відкинули мораль“.

ЩЕ ПРО ЛЮБКУ КОЛЕССУ

Дня 10. грудня світової слави українська піаністка, Любка Колесса, закінчила половину серії своїх тижневих виступів в Торнтонській Консерваторії Музики. По святочній перерві вони знову будуть продовжатись. Усіх їх буде 10. Обіймуть твори найбільших світових композиторів. Досі було п'ять виступів і всі вони стрінулись з найбільшими похвалами музичних критиків. Дня 7. грудня піаністка занотувала свої виступи через радіо, що будуть відбуватись кожного понеділка в годині 9:30 вечером і триватимуть пів години. Передаватиме станція СБЛ.

40-ЛІТТЯ СВЯЩЕНСТВА ЄП. ТАКАЧА

Дня 15. грудня минуло 40 років від висвячення Кир Василя Такача греко-кат. священником, який то ювілей відсвятковано, між іншим, бенкетом в Пітсбург, Па., при великій участі духовенства і вірних з греко-кат. Дієцезії для карпатських українців. Товстмейстром був о. Данило Іванчо з Брукліна-Клівленд, Огайо.

(„Фейлур оф е Мишен“). Цікаве те, що він найгірше зло приписує в Німеччині Гітлерови і Рібентропови, кажучи: „Якби мені дали кріс з двома набоями, то я застрілив би вперше Гітлера, потім Рібентропа, а прикладом кріса розтріскав би голову Гітлерови, щоби мозок вискочив“. Гендерсон відомий теж з того, що як британський міністер заграничних справ, брав в 1930 р. в оборону український народ в Галичині перед польською пацифікацією. В тому часі була піднесена в британському парламенті відповідна інтерпеляція.

МАЙОР МАЛЕВИЧ В ЯПОНСЬКОМУ ПОЛОНІ

„Пітсбург Прес“ з 14. грудня подає, що „Пітсбургський герой“, себто майор Степан Малевич, знаходиться на Філіппінах як „воєнний полонений японського уряду“, як це оголосив департамент війни в Вашингтоні. Майор Малевич, інженір з фаху, є сином інж. В. Малевича, б. заст. головного предсідника У. Н. Союзу, і пані Марії Малевич, теперішньої заступниці головного предсідника У. Н. Союзу. Вславився він на Філіппінах як капітан-інженір, котрий уможливив відворот військам ген. МекАртура через міст. За те зістав іменованим майором. До війська вступив як доброволець.

ПОДАЙТЕ ДО ВІДОМА УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ В АНГЛІЇ

А. Николок, канадський вояк з українського роду, відвідавши з іншими канадсько-українськими вояками „Український Клуб“ в Манчестер, в Англії, описує в „Канадському Фермері“ свої вражіння з гостини в Клубі. Пише, що застав много тамошніх українців, старших і молодих. Описує, як їх витали українські жінки і дівчата. Заразом просить, щоби давати про це знати українським воякам в Америці, що перебувають в Англії. Адреса Клубу є така: UKRAINIAN SOCIAL CLUB, 188 CHEETHAM HILL RD., MANCHESTER, ENGLAND. До Клубу сходяться найбільше в неділі.

НЕ СПІШАТЬСЯ ІТИ НА УКРАЇНУ

Нацистам не везе теж і з переселення голандців на Україну. Просто нема між голандцями хочих на такий експеримент.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Добра, та ще Краша Здаласяб

Норман Томас, визначний американський політичний діяч та бувший кандидат Американської Соціалістичної Партії на уряд президента Злучених Держав, склав у Вашингтоні замітний протест проти нашої пропаганди, яку розсилається з Америки для протиакції пропаганді тоталітарних урядів. Критика Нормана Томаса не є зовсім деструктивна; вона зовсім не домагається заперестати пропаганду, яку веде американський уряд. Його критика є конструктивна, бо вона вказує, що американську пропаганду треба поправити, й вона є конкретна, себто докладно каже, що саме треба робити, аби пропаганда була ще краша, як вона є.

Власне передовсім це закидав Норман Томас урядовій пропаганді, обчисленій для Європи, що вона занадто неозначена. Як примір такого неозначення він підчеркував останню промову віцепрезидента Волеса, котра Норманові Томасові видалася ідеалістичною, але в багатьох суттєвих справах неозначеною.

Колиж Норман Томас сказав: „Нема звідси ніякої пропаганди за національну рівність”, то він без сумніву полав пальцем у

саме око. Ми справді чуємо з Америки лише пропаганду за рятування держав, за відбудову держав, за державну рівність, а не чуємо, що має статися з народами, національностями. Шкода тільки, що власне цієї точки Томас не розробив більше по-дробично, бо ця недостача без сумніву багато шкодить воєнному зусиллі Об'єднаних Держав. Коли вони не звертають уваги на стремління національностей, то тим вони відвертають від себе народи, що терпіли від старих держав. Ставлячи натиск на держави, Аліанти можуть викликати в поневолених народів вражіння, що Аліанти стоять не за волю, а за старий гнет. Цим вони нехотячи розрабляють серед тих народів пригожий ґрунт для засіву нацистичної пропаганди.

Ці недостачі можна без великих труднощів поправити.

Перше Хвалили, а Тепер Вішалиб!

Большевицькі „Українські Щоденні Вісті” помістили редакційну статтю п. н. „Час уже розслідувати Даєса”. Іде тут про конгресмена Мартіна Даєса та його комітет, що встановлений конгресом для розслідування не-американської діяльності. Американські українці чули нераз про цей Комітет, бо на його авторитет покликалися свого часу дуже часто комуністи, а зокрема українські большевики з У. Щ. Вістями на чолі. Коли треба було большевикам нищити українців, що не є комуністами, то тоді для них конгресмен Даєс і його Комітет були найбільшими авторитетами. Вправді той Комітет тільки розслідував, то проте все, що тільки опинилось якимсь способом у руках цього Комітету, було в большевиків „не-американським” і „проти-державним” та „гітлерівським”. І коли цей Комітет про когось, як це було в українській справі, не видав ніякого осуду; то зате видавали його У. Щ. Вісті, щоб залякувати американсько-українське громадянство й таким чином вносити в його ряди замішання і розбиття. Ми, як відомо, не звертали на те все великої уваги, а ждали спокійно кінця — з вірою в американську чесність і справедливість. Але властиво не про те нам іде, бо хочемо піднести щось інше, дуже характеристичне для комуністичної поведінки.

Отже іде про те, що тепер комуністи ведуть уже від довшого часу дуже гостру акцію

проти конгресмена Даєса, закидаючи йому, що він своїми розслідуваннями „замішує спокій і розбиває єдність американського народу, викликаючи ненависть до різних національних груп”. У. Щ. Вісті звертають на це увагу, кажучи, що Національна Федерация для зберігання конституційних вольностей домагається „розслідувати Мартіна Даєса”. І У. Щ. Вісті теж домагаються такого розслідування проти Даєса як „реакціонера”.

Коли іде про нас, то ми тої думки, що в конгресі слідкують за діяльністю Даєса. Є теж й інші чинники, що не спускають цієї діяльності з ока. І тому, як щоб дійсно зайшла яка потреба розсліду, є кому про це дбати. Та як це сталося, що Даєс був давніше в комуністів „авторитетом”, а У. Щ. Вісті клали кожне його слово на золоту вагу, а тепер якимось обернули kota хвостом. Бож якби навіть Даєс розслідував і комуністів, то що в тому злого? Як невинувати, то й нічого їм не станеться. А як прогрішилися, то вже інша справа. В такому випадку хай памятають на народню приповідку, що ніс вовк, понесли і вовка.

„ОБЩЕСТВО РУССКИХ БРАТСТВ” БЕРЕТЬСЯ ДО ПОЛИТИКИ

На річнім засіданню О. Р. Б. (Общество Русских Братств), яке відбулось 12. грудня в Филадельфії, осідку цієї заповогової організації, рішено визнати цю організацію разом з її 17,000 членами за „Політичний Визвольний Центр і Ініціативний Комітет”, який має старатись „помагати Старому Краєви морально, матеріально й політично в часі, коли буде рішатись доля приналежності Підкарпатської Русі”. В члени чи до співпраці запрошуються всі організації, клуби, церкви і поодинокі особи, що „бажають бачити Червону Русь (Прикарпатську) визволеною і злученою з Росією — Советським Союзом”. Організація задумує поширити свою діяльність „на Волинь, Полісся і Холмщину та інші руські землі”. Хочє політичною і пропагандною акцією в англійській мові „паралізувати намагання різних великодержавних кресовців”, що хотілиб на тих землях будувати чужим коштом свої держави. Організація звизає через свій орган, яким є Филадельфійська „Правда”, усіх галичан, буковинців і карпаторосів жертвувати на ту акцію, яка обіймає оборону таких земель: Східна Галичина, Лемківщина по обидвох сторонах Карпат, Буковина, а далі Волинь, Полісся і Холмщина. У звітномленню про цю організацію кажеться, що якщо Совети будуть наставати, щоб ті землі остали при Росії, й то без плебісциту, то організація буде це попірати, інакше коли „вороги переможуть” і так не буде під час мирової конференції, то організація хоче тоді „сказати авторитетне слово”, себто домагатись прилучення тих земель до СССР. „Правда” з 18. грудня, що доносить про цю подію, подає ще таке: „Люди, що називають себе українцями, але бажають злуки Червоної Русі з Советською Україною — Советським Союзом, можуть бути членами згаданої політичної організації”.

Тимчасовим головою організації є М. Голод, предсідник О. Р. Б. Пізніше має бути скликаний Конгрес, на якому має бути вибраний постійний уряд. Офіційна назва організації така: „Союз Визволення всіх руських в Галичині й Карпатській Русі”.

TO KEEP ABREAST OF WHAT IS HAPPENING AMONG UKRAINIAN AMERICANS READ THE UKRAINIAN WEEKLY**ГРИГОРІЙ М. ТУЧАПСЬКИЙ**

(GREGORY TUCHAPSKY)

Бувш. Професор Співу в Інституті ім. М. Лисенка, в Укр. Респ. Капелі Ол. Кошиця. Постановка голосів, Підготовка до опери, концертів і Radio-виступів на українській, англійській, французькій і італійській мовах.

ІНДИВІДУАЛЬНІ — окремі і ГУРТОВІ Лекції.

Ціни не високі — по згоді.

STUDIO,

101 W. 78th ST., N. Y. CITY.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
 - Аналіза крові для подружого свідства.
 - Гемороїди й желяки лікується без операції.
- 223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST. NEW YORK CITY. Room 14. GRamercy 7-7697
- Офісові години 10-8; неділя 11-2. Жінка-доктор до обслуґи. X & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 30. грудня 1942 року помер **ГРИГОРІЙ РОЗМАТІЙ**, довголітній член Тов. Клубу Поступового, відділ 70 У. Н. Союзу. Поливив у смутку жену Юлію, дочку Олену і синів: Стенлого і Реймона. Похорон відбудеться з дому жалоби, 178 Neptune Ave., в суботу, 2. січня до грек.-катол. церкви св. Ап. Петра й Павла, Greene and Sussex Sts., Jersey City. Просимо членів, вільних від праці, взяти участь в похороні. В. П. П.! Уряд Відділу.

МИРОН ЛИТВИН і СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАРІКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ й ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MElrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

і вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ і ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646